

РОЛЬ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сталий розвиток є пріоритетом розвитку людства заради майбутнього. Соціально відповідальне інвестування – це інструмент досягнення та підтримки сталого розвитку. Особливо поширення процеси відповідального інвестування, що враховують екологічні, соціальні та управлінські аспекти (ESG,) набули в розвинених країнах і суттєво підтримуються міжнародними організаціями, фінансовими консультантами та інституційними інвесторами. Питання теоретичних, методологічних і особливо практичних аспектів соціально відповідального інвестування на українському ринку мають значний потенціал для дослідження.

У статті наведено існуючі відмінності в підходах до визначення соціально відповідальних інвестицій та соціальних інвестицій, окреслено сучасні проблеми та перспективи розвитку соціально відповідального інвестування в Україні у забезпеченні сталого розвитку.

Ключові слова: соціально відповідальне інвестування, корпоративна соціальна відповідальність, ESG-критерії, сталий розвиток.

Постановка проблеми. Протягом останніх 20 років екологічні, соціальні та управлінські аспекти (ESG-аспекти) набувають все більшої актуальності як в дослідній, так і практичній діяльності компанії, організацій, установ. Особливе поширення процеси соціально відповідального інвестування спостерігається в розвинених країнах, вони суттєво підтримуються міжнародними організаціями, фінансовими консультантами та інституційними інвесторами. Станом на початок 2014 р. обсяг глобального ринку соціально відповідального інвестування оцінювався у 21,4 млрд дол., що більше майже у 2 рази порівняно з 2012 р. [1].

Україна переживає важкі часи: трансформаційні процеси ускладнені ситуацією на Сході країни. Об'єктивне сприйняття країни світовою спільнотою відображається у всесвітніх рейтингах, які враховують рівень стійкого розвитку країни та стан соціальної сфери (The Global Competitiveness Index, Sustainability-adjusted Global Competitiveness Index, рейтинг World Competitiveness Yearbook 2016, рейтинг сталого розвитку RobecoSAM та ін.). Більш докладно результати найвідоміших рейтингів наведено в основній частині статті. На превеликий жаль, Україна демонструє низьку конкурентоспроможність, недостатню орієнтацію на сталий розвиток та низький рівень життя населення.

Очевидно, що для покращання рівня життя в країні та для поліпшення іміджу країни в очах світової спільноти необхідно спиратися на довгострокову політику стійкого розвитку, яка враховує турботу про навколишнє середовище та соціальну сферу [2].

Через те, що соціальна відповідальність є одним з компонентів стійкого розвитку, а соціально відповідальне інвестування – це форма практичної реалізації соціальної відповідальності, питання дослідження стану та перспектив розвитку цих процесів в Україні є актуальними та мають найвищий пріоритет на сучасному етапі розвитку.

Мета статті – дослідити теоретико-методологічні засади становлення та розвитку соціально відповідального інвестування, визначити поточний стан та перспективи розвитку соціально відповідальних інвестицій в Україні з метою забезпечення сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси соціального інвестування у теоретичних дослідженнях вітчизняних науковців тісно пов'язані з інвестуванням у людський капітал.

У сучасній вітчизняній науці проблеми людського капіталу та соціальних інвестицій досліджували О.А. Грішнова, В.І. Куценко, Е.М. Лібанова, А.В. Василик, Ж.В. Поплавська, В.М. Геєць [3; 4; 5].

У контексті корпоративної соціальної відповідальності бізнесу класифікацію соціальних інвестицій розробляли Д.Ю. Вертопрахов, С.М. Хоняєв, А.В. Бондаренко, Л.О. Омелянович, Г.М. Захарчин [6; 7; 8].

Корпоративну соціальну відповідальність (КСВ) активно досліджують М.П. Бувковинська, М.А. Саприкіна, А.Г. Зінченко [9; 10; 11; 12].

Важливий внесок у дослідження розвитку соціальної відповідальності бізнесу зробили такі вчені, як М. Альбер, Г. Боуен, К. Девіс, А. Керолл, Ф. Котлер, М. Портер, М. Фрідмен, Р. Фрімен та ін.

Практичний аспект механізмів корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) в Україні є об'єктом безпосередньої досліджень та діяльності експертної організації «Центр «Розвиток КСВ» та аналітичного центру Спільнота СВБ, заснованому PPV Knowledge Networks.

Соціально відповідальне інвестування та стійкий розвиток. Соціально відповідальне інвестування – це інструмент досягнення та підтримки сталого розвитку, який є пріоритетом розвитку людства, що зазначений у багатьох документах міжнародних організацій (Глобальний договір ООН, Міжнародна організація праці, UNICEF, UNIDO, Рада Європи, Організація економічного співробітництва і розвитку, Європейська організація якості, Міжнародна організація стандартизації) та урядових документах розвинутих країн світу.

За результатами дослідження думки керівників, здійсненого в 2016 р. в рамках Глобального договору ООН та стратегії компанії «Accenture», 89% вважають, що зобов'язання зі сталого розвитку реально впливає на їхню галузь, і 87% висловлюють думку, що цілі сталого розвитку дають можливість переглянути підходи до створення сталої цінності [13].

Україна, як і інші члени ООН, розпочала роботу зі встановлення цілей сталого розвитку на 2016–2030 рр., відповідних завдань та показників для моніторингу їх досягнення. Очікується, що визначені цілі сталого розвитку становитимуть нову систему взаємоузгоджених управлінських заходів за економічними, соціальними та екологічними вимірами. Інтеграція зусиль щодо збалансованого економічного зростання, прагнення до соціальної справедливості та раціонального природокористування потребують глибоких соціально-економічних перетворень та нових підходів до можливостей глобального партнерства [14].

Оцінити стан та динаміку процесів у країнах на шляху до сталого розвитку допомагають рейтинги та індекси міжнародних організацій, консалтингових компаній, науково-дослідних установ. Наведемо результати деяких рейтингів сталого розвитку для України.

Згідно з індексом The Global Competitiveness Index (GCI) за 2015–2016 рр. Україна посідає 79-те місце зі 140 країн світу, у тому числі за такими показниками сталого розвитку та соціальної сфери, як «корпоративна етика» (corporate ethics) – 76-те місце та «здоров'я» (Health) – 82-ге місце (поряд з Гондурасом та В'єтнамом). При цьому за показниками «початкова освіта» (Primary education) та «вища освіта і навчання» (Higher education and training) Україна має досить високі позиції – 34-те місце [15].

Світовий економічний форум приділяє увагу не тільки конкурентоспроможності країни, а і тому, як підкріплюється розвиток показниками соціальної сфери та впливу на навколишнє середовище, тому що високі позиції країни у рейтингу конкурентоспроможності, які не підкріплені турботою про майбутні покоління не мають сенсу.

Згідно зі Звітом за 2014–2015 рр. індекс України Sustainability-adjusted Global Competitiveness Index дорівнює 3,95, в той час як у лідера Швейцарії – 6,8, а у Гвінеї, що має останню позицію, – 2,61, тобто наша країна належить до тієї групи країн, які при низькому рівні конкурентоспроможності докладають недостатньо зусиль у напрямі досягнення стійкого розвитку [2].

Згідно з іншим рейтингом – World Competitiveness Yearbook 2016 Інституту розвитку менеджменту Швейцарської бізнес-школи, який теж містить показники соціальної сфери та стійкого розвитку, Україна посідає третє місце з кінця – 59-те з 61, знаходяться поряд з Хорватією та Монголією [16].

Згідно з рейтингом сталого розвитку швейцарської компанії RobecoSAM станом на квітень 2016 р., який враховує 17 показників щодо навколишнього середовища, соціальної сфери та якості управління (ESG фактори), Україна має 52-ге місце із 62 досліджуваних країн [17].

Індекс сталого розвитку суспільства надає Україні 102-ге місце серед 151 досліджуваної країни поруч з Таджикистаном та Ямайкою [18].

Рейтинг стійкої конкурентоспроможності дослідної та консалтингової компанії SolAbility, який враховує чинники сталого розвитку (ESG-показники), на відміну від суверенних кредитних рейтингів, відводить Україні 86-ге місце серед 180 досліджуваних країн [19].

Соціальна відповідальність є однією з основних складових механізму сталого розвитку та виступає об'єктом цього дослідження.

Згідно з Міжнародним стандартом із соціальної відповідальності ISO 26000, який впроваджено у тому числі і в Україні, соціальна відповідальність – це відповідальність організації за вплив рішень і дій на суспільство, навколишнє середовище шляхом прозорості та етичної поведінки, яка сприяє сталому розвитку, у т.ч. здоров'ю і добробуту суспільства; зважає на очікування зацікавлених сторін; відповідає чинному законодавству і міжнародним нормам поведінки; інтегрована у діяльність організації та практикується в її відносинах [20; 21].

Згідно з ISO 26000 соціальна відповідальність компанії має такі компоненти: захист прав людини, навколишнього природного середовища, безпеку праці, права споживачів та розвиток місцевих общин, організаційне управління та етику бізнесу. Таким чином, констатуємо що у стандарті враховано всі принципи, які зазначені у Глобальній ініціативі ООН (документі, до якого приєдналося 12 тис. компаній та організацій, серед яких 266 українських).

Дослідження, що проводились агентством «WelkerInformation», виявили пряму залежність зростання престижу компанії і продуктивності її економічної діяльності від здійснення соціальних обов'язків. Збільшення соціального потенціалу компанії на 1% підвищує її соціальний престиж на 0,55%, у той час як зростання економічного потенціалу поліпшує економічну цінність на 0,32%.

Практичною формою реалізації соціальної відповідальності виступають соціальні відповідальні інвестиції.

Поняття соціально відповідальних інвестицій в Україні та світі. Розглянемо підходи до визначення соціально відповідальних інвестицій вітчизняними науковцями. Відразу слід зазначити, що в наукових колах не існує однозначного трактування поняття «соціальне інвестування» та «соціально відповідальне інвестування».

Н.Я. Яневич формулює соціальні інвестиції як довготермінові вкладення фінансових ресурсів в об'єкти соціальної сфери з метою покращання якості життя людей [22]. Таке загальне визначення підкреслює довгий термін соціальних інвестицій, що є однією із визначальних їх характеристик, але потребує уточнення об'єктів соціальної сфери.

А.П. Шихвердєв та А.В. Серяков під соціальними інвестиціями розуміють вкладення, корисний ефект від яких поширюється як на суспільство, так і на компанію [22]. На нашу думку, таке трактування потребує уточнення форми, об'єкта вкладення, мети.

Соціальне інвестування, на думку А.В. Бондаренко, Л.О. Омелянович, – це спосіб реалізації корпоративної соціальної відповідальності за допомогою цільових програм, які відповідають потребам основних груп зацікавлених осіб – споживачів, персоналу, місцевих громад [6].

Таким чином, вітчизняні науковці розглядають соціальні інвестиції, з одного боку, у контексті корпоративної соціальної відповідальності, під якою розуміють соціальну діяльність підприємства, спрямовану на зовнішнє середовище з метою створення сприятливого іміджу в очах громадянського суспільства та надання соціальних благ працівникам підприємства; а з іншого – як інвестиції у людський капітал, що сприяють підвищенню професійної кваліфікації та покращанню продуктивних здібностей людини і, тим самим, збільшують продуктивність праці [4]. До інвестицій у людський капітал відносять: витрати на освіту протягом життя, охорону здоров'я, виховання гуманітарних складових людського капіталу, посилення мотивації працівників, міграцію працівників, пошук економічно важливої інформації [22].

На нашу думку, не варто розмежовувати соціальні інвестиції у контексті корпоративної соціальної відповідальності та інвестиції у людський капітал, тому що вони нерозривно пов'язані між собою.

Згідно із зарубіжними джерелами можна констатувати, що у зарубіжній літературі, матеріалах досліджень міжнародних організацій та консалтингових компаній також відсутнє єдине визначення та розуміння того що належить до соціально відповідального інвестування (SRI). При чому ця диференціація помітна навіть серед країн Європи, базуючись на їх історичних та культурних відмінностях [1; 23; 24]

Віднедавня Європейський Форум Сталих Інвестицій (the European Sustainable Investment Forum – Eurosif) розглядає SRI не як соціально відповідальні інвестиції, а як сталі та відповідальні інвестиції (Sustainable and Responsible Investment). Тому вважаємо за доцільне застосовувати у дослідженнях українського ринку відповідальних інвестицій загальноприйняту у світовій практиці аббревіатуру SRI та дотримуватися еволюційного підходу щодо розширення соціально відповідальних інвестицій до сталих та відповідальних інвестицій.

Терміни також варіюються залежно від часу, місця та моди: «етичні», «соціальні», «зелені», «відповідальні», «стійкі», «інвестиції впливу», «чисті». Усі ці терміни використовуються майже в одному і тому самому сенсі.

Форум сталих інвестицій не дає визначення, але у своїх дослідженнях зазначає певний об'єкт: будь-який тип інвестиційних процесів, який поєднує фінансові цілі інвесторів та їх турботу про навколишнє середовище, соціальні аспекти та аспекти управління [25].

Таким чином, соціально відповідальними або сталими та відповідальними інвестиціями (SRI) пропонуємо розуміти вкладення капіталу у матеріальній та нематеріальній формі, орієнтоване на створення довгострокових цінностей з урахуванням впливу на навколишнє середовище, соціальну сферу, якість управління та етичні зобов'язання.

Для з'ясування підґрунтя для формування та функціонування процесів соціально відповідального інвестування в Україні розглянемо еволюційний контекст розвитку корпоративної соціальної відповідальності та соціально відповідальних інвестицій.

Стан КСВ та SRI в Україні

Про стан та динаміку у процесах розвитку КСВ та відповідно умови для здійснення соціально відповідальних інвестицій можна судити через участь вітчизняних підприємств та установ у ГД ООН – глобальній добровільній, найбільшій в світі ініціативі сталого розвитку, яка об'єднує 12 000 бізнес-структур та некомерційних організацій зі 170 країн світу у єдиний глобальний форум задля сталого розвитку через відповідальне та інноваційне управління.

Від України зареєстровано 266 учасників Глобального договору ООН (табл. 1).

**Участь українських підприємств та організацій
у Глобальному договорі ООН (станом на 16.08.2016 р.)**

Підприємства	Підписані до ГД ООН	у % до загальної кількості підписантів	В активному статусі	у % до загальної кількості учасників з активним статусом
НГО локальні	73	27,4	4	10,8
НГО глобальні	7	2,6	1	2,7
Малі та середні підприємства	72	27,1	12	32,4
Освіта	14	5,3	3	8,1
Громадські організації	18	6,8	0	0,0
Місцеві бізнес-асоціації	17	6,4	1	2,7
Компанії	55	20,7	16	43,2
Інші	10	3,8	0	–
Профспілки	2	0,8	0	–
Мікропідприємства	1	0,4	0	–
Фундації	7	2,6	0	–
Всього	266	100,0	37	100,0

*Складено автором за даними [26].

Офіційна презентація ГД ООН в Україні відбулася у 2006 р. За 10 років існування цієї глобальної ініціативи кількість вітчизняних компаній-учасників, які підписали ГД ООН зросла з 46 до 266 (рис. 1).

Найбільшими темпами приєднання до ГД ООН відзначалися передкризовий період (до 2008 р.), потім відбулося уповільнення, через що можна констатувати спад інтересу вітчизняних підприємств до питань КСВ та стійкого розвитку через зміну пріоритетів, необхідності виживання у складних умовах. Хоча за результатами якісного дослідження, проведеного Центром «Розвиток КСВ» у 2014 р., більшість компаній вважають, що роль бізнесу в конфліктні часи стає зростає і залежно від стратегії поведінки компанії в умовах конфлікту можуть бути обрані різні напрями для соціальних інвестицій (у підвищення рівня безпеки працівників, відновлення економічної та соціальної інфраструктури тощо). За період з 2010 по 2016 рр. кількість українських підписантів зросла у 1,6 раза. Структуру соціально відповідальних компаній-підписантів ГД ООН наведено на рис. 2. Як бачимо це переважним чином місцеві неприбуткові організації (27,4%), малі та середні підприємства (27,1%), компанії (20,7%).

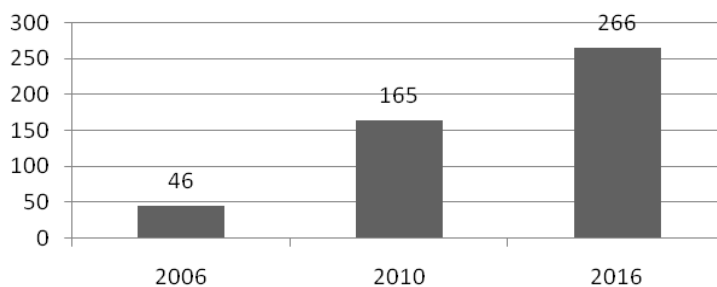

Рис. 1. Динаміка кількості українських підписантів ГД ООН

*Складено автором за даними [26].

Але ж реальне залучення у процес провадження діяльності у відповідальний спосіб демонструють лише учасники з активним статусом (які звітують перед ГД ООН один раз на рік чи на два роки залежно від приналежності до комерційних чи некомерційних організацій). А це лише близько 14% (37 компаній) від загальної кількості українських підписантів, які у своїй діяльності дотримуються принципів відповідального ведення бізнесу (табл. 1). Факт реальних дій у сфері КСВ та здійснення систематичних соціально відповідальних інвестицій саме такою кількістю компаній підтверджується також тим, що членами провідної незалежної експертної організації з КСВ в Україні – Центру «Розвиток КСВ» є 38 українських компаній.

У період з 2002 рр. в Україні було проведено ряд досліджень у сфері соціальної відповідальності бізнесу: дослідження Благодійного фонду «Інтелектуальна перспектива», виконане на прохання UNICEF (2002 р.); комплексне соціологічне дослідження «Соціальна відповідальність українського бізнесу» за ініціативи системи Організації Об'єднаних Націй в Україні (2005 р.); ряд досліджень Центру розвитку КСВ «Корпоративна соціальна відповідальність в Україні 2005–2010: стан та перспективи розвитку», «Корпоративна соціальна відповідальність малого та середнього бізнесу в Україні» (2007 р.), «Роль бізнесу у розвитку країни (за конфліктних часів)» (2014 р.) та ін.

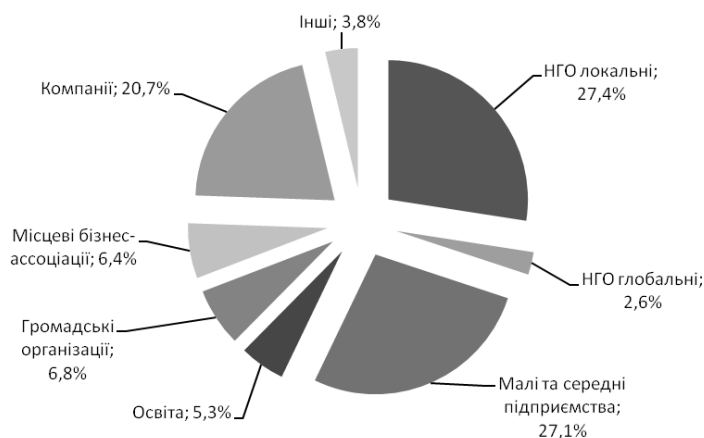

Рис. 2. Участь України у Глобальному договорі ООН (за кількістю підписаних до Договору станом на 16.08.2016 р.)

*Складено автором за даними [26].

Основним завданням проведених досліджень було з'ясування стану благодійницької діяльності, розуміння поняття соціальної відповідальності бізнесу та ставлення вітчизняних підприємців до такої діяльності, впровадження в практику соціально відповідальних ініціатив, поширення міжнародного досвіду застосування відповідальних бізнес-практик.

Таким чином, можна констатувати, що соціально відповідальне інвестування в Україні має місце, але його поточний незадовільний стан обумовлений сукупністю причин.

Проблеми та перспективи розвитку SRI в Україні

Пояснення причин низького рівня соціально відповідальних інвестицій полягає, перш за все, у сприйнятті самого поняття «корпоративна соціальна відповідальність». Результати проведених в Україні досліджень (2010 р.) вказують на те, що більшість управлінців вищої ланки вважає, що «вирішення соціальних проблем є сферою компетенції органів державної і місцевої влади, а основним обов'язком підприємств є одержання прибутку». Крім того, «лише 8,7% розуміють стратегічну спрямованість соці-

альної відповідальності та її роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства» [27]. У цьому і полягає суттєва різниця сприйняття КСВ в Україні та у світі, де КСВ розглядається як «добра практика», новий рівень стратегічного розвитку підприємства, культивується прозорість діяльності, у т.ч. у висвітленні фактів розробки, впровадження та слідування корпоративно-відповідальній стратегії ведення бізнесу, моніторингу нефінансових показників компанії.

Решта причин недостатнього розвитку соціально відповідального інвестування також перебуває в площині стримуючих факторів розвитку КСВ в Україні: недосконалість чинного законодавства у сфері КСВ, дефіцит фінансових ресурсів, складність визначення економічного ефекту від соціально відповідальної діяльності, відсутність належних стимулів розвитку соціально відповідальності та взагалі збалансованої політики та механізму державного регулювання цих процесів. Вплив перелічених факторів диференціюється залежно від розмірів підприємства: для малих підприємств найбільшим стримуючим фактором є брак фінансових ресурсів, натомість для середніх і великих – недосконале вітчизняне законодавство [27].

Крім того, зазначимо суттєву проблему оцінювання рівня розвитку соціально відповідального інвестування в Україні через низький рівень прозорості у діяльності підприємств, добровільність формування соціальних звітів та відсутність єдиних підходів до них, що робить неможливим систематизацію даних та їх аналіз.

Деякі науковці зазначають існуюче протиріччя між соціальними та економічними цілями підприємства, необхідністю знаходження балансу, оптимального співвідношення між цими видами діяльності. Але ми вважаємо, що для досягнення сталого розвитку кожного підприємства та країни в цілому цільову функцію треба визначати дещо іншим чином: використання соціально відповідальних інвестицій як інструменту підвищення рівня капіталізації підприємства, добробуту власників, сталого розвитку країни. Це знаходить відображення і в міжнародній практиці, наприклад, у концептуальних підходах до розвитку корпоративної політики Міжнародної організації роботодавців [9].

За умов слідування Україною євроінтеграційним напрямом та орієнтації на сталий розвиток динамічні процеси соціально відповідального інвестування є необхідною передумовою підвищення конкурентоспроможності української економіки.

На рівні підприємств для визначення пріоритетності соціальних інвестицій рекомендовано використовувати матрицю істотності, за допомогою якої відбувається оцінка нефінансового впливу [28].

Висновки. Оцінка стану та динаміки процесів в Україні на шляху до сталого розвитку за допомогою світових рейтингів демонструє низьку конкурентоспроможність країни, недостатнє врахування пріоритетів сталого розвитку у стратегії розвитку та низький рівень життя населення. Соціально відповідальне інвестування – це інструмент досягнення та підтримки сталого розвитку, який є пріоритетом розвитку людства.

Соціально відповідальні інвестиції виступають практичною формою реалізації соціальної відповідальності. Ані у вітчизняних колах, а ні у зарубіжних дослідників не сформувалося одностайне трактування поняття «соціально відповідальне інвестування».

Вітчизняні компанії та організації є учасниками Глобального договору ООН загальною кількістю 266, 14% з яких мають статус активних. Саме діяльність та соціальна звітність цих 37-38 компаній формують наразі фундамент для досліджень та поширення добрих практик соціально відповідального інвестування в Україні.

Україна перебуває на самому початку шляху до формування інституту SRI, питання КСВ та SRI цікавлять дослідників, соціально відповідальні інвестиційні проекти впроваджуються у бізнес-середовище та мають значний рівень актуальності та суттєвий потенціал для подальшого розвитку в умовах інтеграційних процесів, що відбуваються у світі. Для запровадження практик SRI необхідна довга, кропітка робота, яка полягає у прийнятті відповідного законодавства, популяризації ідей КСВ і можливос-

тей соціально відповідального інвестування серед суспільства, постійному моніторингу тенденцій розвитку ринку соціально відповідального інвестування у країнах, що орієнтовані на сталий розвиток заради майбутнього.

Список використаних джерел

1. Global Sustainable Investment Review 2014/GSIA [Electronic resource]. – Available at: http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2015/02/GSIA_Review_download.pdf
2. K. Schwab. The Global Competitiveness Report 2014-2015 / K. Schwab. – WEF, Geneva. – P. 73.
3. Лібанова Е.М. Соціальна орієнтація ринкової економіки як передумова консолідації суспільства / Е.М. Лібанова // Вісник НАН України. – 2010. – № 8. – С. 3–14.
4. Людський розвиток в Україні: можливості та напрями соціальних інвестицій (колективна науково-аналітична монографія) / За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, Держкомстат України, 2006. – 356 с.
5. Поплавська Ж. Економіко-філософські аспекти людського капіталу [Електронний ресурс] / Ж. Поплавська, В. Поплавський // Вісник НАН України. – 2002. – № 12. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/all/herald/2002-12/3.htm>
6. Бондаренко А.В. Соціальне інвестування як фактор забезпечення соціально-економічного розвитку держави / А.В. Бондаренко, Л.О. Омелянович // Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури. – 2009. – № 5(79). – С. 201–203.
7. Лебедева Н.Н. Типология и классификация социальных инвестиций / Н.Н. Лебедева, С.Н. Хоняев // Известия Волгоградского государственного технического университета. – 2005. – № 5. – С. 35–43.
8. Захарчин Г.М. Інвестування розвитку організаційної культури / Г.М. Захарчин // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 109–115.
9. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу: монографія / за загальною редакцією М.П. Буковинської. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – С. 297.
10. Зінченко А.Г. Соціальна відповідальність в Україні: Погляди різних стейкхолдерів. Регіональний аспект / А.Г. Зінченко, М.А. Саприкіна. – К., 2008. – 60 с.
11. Зінченко А.Г. Корпоративна соціальна відповідальність 2005–2010: стан та перспективи розвитку / А.Г. Зінченко, М.А. Саприкіна. – К.: Фарбований лист, 2010. – 56 с.
12. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика 2005–2010: стан та перспективи розвитку: підручник / за наук. редакцією д.е.н., проф. О.С. Редькіна, М.А. Саприкіна, О. Ляшенко, А.Г. Зінченко. – К.: Фарбований лист, 2011. – 480 с.
13. Матеріали дослідження ООН та Accenture [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.accenture.com/us-en/insight-un-global-compact-ceo-study>
14. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/tsili-rozvytku-tysiacholitnia/tsili-staloho-rozvytku>
15. The Global Competitiveness Report 2015-2016/WEF [Electronic resource]. – Geneva: WEF, 2016. – Available at: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/competitiveness-rankings>
16. World Competitiveness Yearbook 2016 /IMD [Electronic resource]. – WEF, 2016. – Available at: <http://www.imd.org/uupload/imd.website/wcc/scoreboard.pdf>
17. Country Sustainability Ranking /Robecosam, Swiss, 2016 [Electronic resource]. – Available at: <http://www.robecosam.com/en/sustainability-insights/about-sustainability/country-sustainability-ranking/index.jsp>
18. Офіційний сайт Sustainable Society Foundation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ssindex.com/>
19. Офіційний сайт компанії SolAbility [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://solability.com/the-global-sustainable-competitiveness-index/the-index>
20. Міжнародне керівництво-стандарт із соціальної відповідальності ISO –26000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/iso26000.htm>
21. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.svb.org.ua/publications/kontseptsiya-natsionalnoi-strategii-sotsialnoi-vidpovidalnosti-biznesu>

22. Яневич Н.Я. Соціальні інвестиції: сутність і класифікація [Електронний ресурс] / Н.Я. Яневич. – Режим доступу: <http://www.vuzliblib.su>
23. EFAMA Report on Responsible Investment/EFAMA [Electronic resource]. – Available at: https://www.efama.org/Publications/Public/Responsible_Investment/140228_Responsible_Investment_Report_online.pdf
24. European Responsible Investing Fund Survey 2014/KPMG [Electronic resource]. – Available at: <http://www.alfi.lu/sites/alfi.lu/files/European-Responsible-Investing-Fund-Survey-2014.pdf>
25. European SRI Study 2012/ Eurosif [Electronic resource]. – Available at: <http://www.eurosif.org/publication/european-sri-study-2012>
26. Офіційний сайт Глобального договору ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unglobalcompact.org>
27. Коваленко Є.В. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Україні / Є.В. Коваленко // Глобальні та національні проблеми економіки, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2016. – № 9. – С. 136.
28. Аналітичний огляд, вересень 2014 р. Оцінка нефінансового впливу: матриця істотності/Форум СБВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr-ukraine-white-paper-2014-september-material-issues.pdf>

References

1. *Global Sustainable Investment Review 2014*. Available at: http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2015/02/GSIA_Review_download.pdf (accessed 20 July 2016).
2. K. Schwab. *The Global Competitiveness Report 2014-2015*, 2015, p. 73.
3. Libanova E.M. (2010). *Sotsial'na oriientatsiia rynkovoï ekonomiky iak peredumova konsolidatsii suspil'stva* [Social orientation of market economy as the basis for the consolidation of community], Kyiv, Visnyk NAN Ukrainy, 2010, no.8, pp. 3-14.
4. *Liuds'kyj rozvytok v Ukraini: mozhlyvosti ta napriamy sotsial'nykh investytsij* (2006) [Human development in Ukraine: opportunities and directions of social investments], za red. E.M. Libanovoi, Kyiv, Instytut demohrafii ta sotsial'nykh doslidzhen' NAN Ukrainy, Derzhkomstat Ukrainy, 356 p.
5. Poplavs'ka Zh., Poplavs'kyj V. (2002). *Ekonomiko-filosofs'ki aspekty liuds'koho kapitalu* [Economical and philosophical aspects of human capital], Kyiv, Visnyk NAN Ukrainy, no.12. Available at: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/all/herald/2002-12/3.htm> (accessed 01 July 2016).
6. Bondarenko A.V., Omelianovych L.O. (2009). *Sotsial'ne investuvannia iak faktor zabezpechennia sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku derzhavy* [Social investing as factor of socially economical development of state], Donetsk, Visnyk Donbas'koi natsional'noi akademii budivnytstva i arkhitektury, no. 5 (79), pp. 201-203.
7. Lebedeva N.N., Honjaev S.N. (2005). *Tipologija i klassifikacija social'nyh investicij* [Typology and classification of social investments]. Volgograd, Izvestija Volgogradskogo gosudarstvennogo tehničeskogo universiteta, no. 5, pp. 35-43.
8. Zakharchyn H.M. (2008) *Investuvannia rozvytku orhanizatsijnoi kul'tury* [Investment of organizational culture development], *Ekonomichnyj prostir*, no. 9, pp.109-115.
9. Bukovyns'ka M.P. (ed.) (2015). *Korporatyvna sotsial'na vidpovidal'nist' biznesu*, Kyiv, TsP "Komprynt", p. 297.
10. Zinchenko A.H., Saprykina M.A. (2008) *Sotsial'na vidpovidal'nist' v Ukraini: Pohliady riznykh stejkkholderiv. Rehional'nyj aspekt*. [Social Responsibility in Ukraine: The views of different stakeholders. The regional dimension], Kyiv, 60 p.
11. Zinchenko A.H., Saprykina M.A. (2010). *Korporatyvna sotsial'na vidpovidal'nist' 2005–2010: stan ta perspektyvy rozvytku* [Corporate Social Responsibility 2005-2010: Status and Prospects], Kyiv, Farbovanyj lyst, 56 p.
12. Red'kin O.S, Saprykin M.A., Liashenko O., Zinchenko A.H. (2011). *Korporatyvna sotsial'na vidpovidal'nist': modeli ta upravlins'ka praktyka 2005–2010: stan ta perspektyvy rozvytku* [Corporate social responsibility: models and management practices 2005-2010: Status and Prospects], Kyiv, Farbovanyj lyst, 480 p.
13. *The UN Global Compact-Accenture Strategy CEO Study. Agenda 2030: A Window of Opportunity*. Available at: <https://www.accenture.com/us-en/insight-un-global-compact-ceo-study> (accessed 10 July 2016).

14. Official web-site of UN. Available at: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (accessed 15 July 2016).
15. *The Global Competitiveness Report 2015-2016*. Available at: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/competitiveness-rankings> (accessed 05 July 2016).
16. *World Competitiveness Yearbook 2016*. Available at: <http://www.imd.org/uupload/imd.website/wcc/scoreboard.pdf> (accessed 05 July 2016).
17. *Country Sustainability Ranking*. Available at: <http://www.robecosam.com/en/sustainability-insights/about-sustainability/country-sustainability-ranking/index.jsp> (accessed 05 July 2016).
18. Official web-site Sustainable Society Foundation. Available at: <http://www.ssindex.com/> (accessed 05 July 2016).
19. Official web-site SolAbility. Available at: <http://solability.com/the-global-sustainable-competitiveness-index/the-index> (accessed 05 July 2016).
20. *ISO 26000*. Available at: <http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/iso26000.htm> (accessed 10 July 2016).
21. *Kontseptsiia Natsional'noi stratehii sotsial'noi vidpovidal'nosti biznesu v Ukraini* [The concept of the National Strategy of social responsibility in Ukrayini]. Available at: <http://www.svb.org.ua/publications/kontseptsiya-natsionalnoi-strategii-sotsialnoi-vidpovidalnosti-biznesu> (accessed 10 July 2016).
22. Yanevych N.Ya. (2010) *Sotsial'ni investytsii: sutnist' i klasyfikatsiia* [Social investments: the nature and classification]. Available at: <http://www.vuzlib.su> (accessed 02 July 2016).
23. *EFAMA Report on Responsible Investment*. Available at: https://www.efama.org/Publications/Public/Responsible_Investment/140228_Responsible_Investment_Report_online.pdf, p.7 (accessed 05 July 2016).
24. *European Responsible Investing Fund Survey 2014*. Available at: <http://www.alfi.lu/sites/alfi.lu/files/European-Responsible-Investing-Fund-Survey-2014.pdf> (accessed 07 July 2016).
25. *European SRI Study 2012*. Available at: <http://www.eurosif.org/publication/european-sri-study-2012> (accessed 01 July 2016).
26. Official web-site Global Compact UN. Available at: <https://www.unglobalcompact.org> (accessed 25 July 2016).
27. Kovalenko Ye.V. (2016). *Rozvytok korporatyvnoi sotsial'noi vidpovidal'nosti v Ukraini* [CSR Development in Ukraine], Global and national issues of economics, Mykolaiv National University named after V.O. Sukhomlynsky, no. 9, p.136.
28. *Analitychnyj ohliad, veresen' 2014 r. Otsinka nefinansovoho vplyvu: matrytsia istotnosti* [Analytical Review, September 2014. Evaluation of the financial impact: materiality matrix]. Available at: <http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr-ukraine-white-paper-2014-september-material-issues.pdf> (accessed 10 July 2016).

Устойчивое развитие выступает приоритетом развития человечества ради будущего. Социально ответственное инвестирование – это инструмент достижения и поддержания устойчивого развития исследовательской деятельности, направленной на экологические, социальные и управленческие аспекты. Особое распространение процессы ответственного инвестирования, которые учитывают экологические, социальные и управленческие аспекты (ESG), приобрели в развитых странах и существенно поддерживаются международными организациями, финансовыми консультантами и институциональными инвесторами. Вопросы теоретических, методологических и особенно практических аспектов социально ответственного инвестирования на украинском рынке имеют значительный потенциал для исследования.

В статье приведены существующие различия в подходах к определению социально ответственных инвестиций и социальных инвестиций, обозначены современные проблемы и перспективы развития социально ответственного инвестирования в обеспечении устойчивого развития.

Ключевые слова: *социально ответственное инвестирование, корпоративная социальная ответственность, ESG-критерии, устойчивое развитие.*

Sustainable development is a priority of humanity's development for the future. Socially responsible investment is a tool for the achievement and support of sustainable development. The processes of SRI, which take into account ESG aspects, have become particularly widespread in the developed countries and essentially supported by the international organizations, specialized financial consultancies, and institutional investors. The issues of theoretical, methodological and practical aspects of socially responsible investment in the Ukrainian market have sufficient potential for the investigation.

The article outlines the existing differences in the approaches to defining socially responsible investment and social investment, and the current problems and prospects of SRI development in the sustainable development of Ukraine are pointed out.

Key words: socially responsible investment, corporate social responsibility, ESG-criteria, sustainable development.

Одержано 5.07.2016.